

BREXITPROBLEMEN ZIJN IN IEDER GEVAL ÓNZE PROBLEMEN

Door Joost van Mierlo

Alan Sked was een van de eerste voorvechters van een vertrek van de Britten uit de EU. Hij kan zijn geluk niet op met de Brexit. De nabije toekomst is ongewis, maar het is vooral het Europese continent dat zich zorgen moet maken.

Alan Sked zit wat verloren in zijn werkkamer op het universiteitsterrein van de London School of Economics. Alle boekenplanken zijn leeggehaald. Hij gaat met pensioen. Die avond neemt hij de nachttrein naar Schotland. De komende tijd zal hij vooral aandacht aan zijn 94-jarige moeder besteden. 'Ze is nog helder, maar heeft hulp nodig. Die kan ik haar op dit moment nog geven. Dat is nu het belangrijkste.'

Het afscheid van de werkkamer zelf is minder ingrijpend. Sked moest vorig jaar zijn 'oude' kamer verlaten. 'Het gebouw werd afgebroken. Ik denk niet dat ze beseften wat ze deden. Dat was de kamer waar de Bruges Group werd opgericht. Dat was de kamer waar Ukip tot leven werd gebracht.' Sked lacht enigszins melancholisch.

Sked is een wat merkwaardige eend in de bijt aan de befaamde Londense universiteit. Ruim veertig jaar heeft hij er Geschiedenis gedoceerd. In de discussie tijdens het referendum was hij stevast de enige hoogleraar die enthousiast voor een Brexit pleitte. 'Met name studenten wisten niet hoe ze daarmee om moesten gaan. Hier was iemand die een onverwachts geluid liet horen en die ook nog in staat was om een aanzienlijke reeks van argumenten aan te voeren. Het leidde vaak tot scheldpartijen, zo woedend

Als Tony Blair indertijd de landsgrenzen niet geopend zou hebben voor Oost-Europeanen, dan zou de EU nooit onderwerp van een referendum zijn geworden.

waren studenten als ze beseften dat ze mij niet konden overtuigen.'

Sked zelf bleef in dat soort debatten de beminnelijke academicus die hij is. Goedlachs, altijd in voor een goed verhaal, niet te beroerd om krachttermen te gebruiken. 'Idioot', 'brokkenpiloot', 'onvervalste alcoholicist', dat zijn de termen die Sked gebruikt voor Nigel Farage, zijn opvolger als leider van de United Kingdom Independence Party. Sked richtte de partij in 1993 op. In 1997 verliet hij de partij na een conflict met Farage. Sked zette Farage uit de partij. Deze ging in beroep tegen de beslissing. Farage werd in de juridische strijd bijgestaan door de multi-miljonair Arron Banks. Toen het faillissement van Ukip dreigde, gaf Sked de strijd op en verliet hij de partij.

BENT U UITEINDELIJK FARAGE TOCH NIET EEN BEETJE DANKBAAR? DANKZIJ ZIJN INVLOED IS HET REFERENDUM UITEINDELIJK DOOR HET BREXIT-KAMP GEWONNEN.

Sked wuift de suggestie weg. 'Dat is wat iedereen zegt. Maar het zou voor het Brexit-kamp veel beter zijn geweest als Farage begin dit jaar op een onbewoond eiland in de Stille Oceaan was neergezet. Die man is totaal onverantwoordelijk. Met zijn radicale stellingname schrikt hij veel mensen af. Nee, het referendum is gewonnen door mannen als Boris Johnson en Michael Gove. Vooral van de laatste was ik erg onder de indruk tijdens de campagne. Hij zei precies waar het op stond. Een onafhankelijk land kan nu eenmaal niet een deel van de beslissingsmacht overdragen aan een andere macht. En zeker niet aan zoiets als de Europese Unie die alleen maar meer en meer invloed wil hebben. Maar men moet de rol van Boris Johnson niet onderschatten. Hij is een

echte stemmentrekker. Toen hij besloot dat hij voor een Brexit zou pleiten, wist ik dat we een grote kans maakten. Op de dag zelf twijfelde ik niet meer.'

GEEN TWIJFEL? DE OPINIEPEILINGEN WAREN NEK-AAN-NEK, GOKBUREAUS VOORSPELDEN EEN STEVIGE OVERWINNING VOOR HET BLIJVEN-KAMP.

'Ik zag hoe desastreuus de campagne van het Blijven-kamp was. Het was bangmakerij vanaf dag een. Na een paar weken waren de Britten het beu. Maar er werd geen millimeter afgeweken van de strategie. Dag na dag onheilsverhalen. Dat werkt averechts. Niemand verdedigde de Europese Unie. Het was altijd hetzelfde liedje. De EU deugt niet, maar zonder de EU is het erger. Zoiets slaat niet aan. Als ze met de doemverhalen hadden gewacht tot de laatste weken voor het referendum dan hadden ze een goede kans gehad. Maar gelukkig hebben ze dat niet gedaan.'

TOCH NOG EVEN TERUG NAAR DE ROL VAN FARAGE. UITEINDELIJK WAS IMMIGRATIE HET BELANGRIJKSTE THEMA. FARAGE HAMERDE DAAR VOORTDUREND OP EN OP EEN GEGEVEN MOMENT NAMEN JOHNSON EN GOVE ZIJN ARGUMENTEN OVER?

'Immigratie was belangrijk. Als Tony Blair indertijd de landsgrenzen niet geopend zou hebben voor Oost-Europeanen, dan zou de EU nooit onderwerp van een referendum zijn geworden. Veel mensen zouden zich er, net als nu, onbehaaglijk bij hebben gevoeld, maar daar zou het bij zijn gebleven. Cameron heeft met zijn keuze voor het referendum de onvrede over de EU onderschat. Typisch Cameron trouwens. Een arrogante politicus. Heeft totaal geen 'feeling' met gewone kiezers. Dacht dit wel eventjes te kunnen fiksen. Ik ben blij dat we uit de EU gaan, maar ik ben nog blijer dat we van Cameron af zijn.'

BREXIT IS BREXIT, ZEGT DE NIEUWE PREMIER THERESA MAY. MAAR WAT VOOR BREXIT STAAT U EIGENLIJK VOOR OGEN?

'Oh, heel eenvoudig. We moeten streven naar een toekomst waarin we weer controle hebben over onze eigen wetten, over onze eigen grenzen en waarin we geen cent meer aan Brussel betalen.'

U PLEIT DUS VOOR EEN VERTREK UIT DE INTERNE MARKT? BETEKENT DAT GEEN ENORME ADERLATING VOOR DE BRITSE ECONOMIE?

'Wat mij betreft hoeven we de interne markt niet te verlaten, maar het lijkt me een logische consequentie van de voorwaarden die we zullen stellen. Dat is geen ramp. We kunnen waarschijnlijk wel een overeenkomst

Ik ben blij dat we uit de EU gaan, maar ik ben nog blijer dat we van Cameron af zijn.

krijgen waarbij geen sprake is van onderlinge importheffingen. Dan hoeven de gevolgen niet zo groot te zijn.'

DENKT U NIET DAT DE EU MEER EISEN ZAL STELLEN? AL WAS HET MAAR OM TE VOORKOMEN DAT ANDERE LANDEN VERTREK ALS EEN AANTREKKELIJKE OPTIE GAAN ZIEN.

'Ach, daar ben ik niet zo bang voor. Natuurlijk is de EU belangrijk voor ons, maar wij zijn ook belangrijk voor de EU. Wij hebben een tekort op onze

Foto: Archief Alan Sked

CV

- 1947 Geboren
- 1964 Studie Geschiedenis Glasgow University
- 1968 Doctoraal Geschiedenis Merton College Oxford
- 1970 Kandidaat Lagerhuis in Paisley voor Liberal Party
- 1976 Hoogleraar London School of Economics
- 1979 Publicatie Post-war Britain; A political History
- 1989 Mede-oprichter Bruges Group
- 1993 Oprichting Ukip
- 1997 Vertrek uit Ukip
- 2001 Publicatie The Decline and Fall of the Habsburg Empire 1815-1918
- 2011 Publicatie Radetzky, Imperial Victor and Military Genius

handelsbalans met de EU. Dat betekent dat we meer importeren uit de EU dan exporteren. Duitse auto's bijvoorbeeld. De Duitse auto-industrie zal nooit toestaan dat er hoge tariefmuren worden opgeworpen.'

ALS IK U HOOR, IS EEN HANDELSTEKORT EIGENLIJK EEN TEKEN VAN KRACHT VOOR EEN LAND. IS HET NIET JUIST EEN BEWIJS DAT HET VERENIGD KONINKRIJK ZIJN ROL ALS EXPORTMACHT HEEFT VERLOREN? EN DAT EIGENLIJK AL EEN JAAR OF VIJFTIG GELEDEN?

'Het klopt dat de balans van onze economie niet ideaal is. We zijn te afhankelijk van consumptie. Maar de Brexit geeft ons juist de mogelijkheid om die balans te herstellen. De daling van het pond helpt daarbij.'

EEN DEPRECIATIE MAAKT VERSCHIL, MAAR ZIT HET PROBLEEM NIET VEEL DIEPER? DE EXPORT NAAR DE EU ZAL ENORM VEEL LAST HEBBEN VAN HET FEIT DAT BEDRIJVEN NU WEER AAN ANDERE DAN DE NATIONALE REGELS MOETEN GAAN VOLDOEN. ZIJN ZE VERGETEN HOE BEWERKELIJK DAT IS?

'Slechts 6% van de Britse bedrijven exporteert. Maar 100% moest aan de EU-regels voldoen. Voor hen is het een bevrijding. Natuurlijk moeten exporterende bedrijven aan de EU-regels voldoen. Net als bedrijven die exporteren naar het Verenigd Koninkrijk aan onze regels moeten voldoen. En natuurlijk zullen er wel problemen zijn. Ik denk helemaal niet dat het vertrek uit de EU zonder fricties zal verlopen. De doem-scenario's zijn onzin, kijk maar naar de recente economische cijfers. Ik verwacht wel problemen. Maar het zijn in ieder geval ónze problemen.'

VOOR VEEL EU-LANDEN KWAM DE BREXIT ALS EEN SCHOK. GAAN ANDERE LANDEN VOLGEN?

'De scepsis is groter dan ooit tevoren. Bij recente peilingen in Italië bleek 49% van de Italianen voor een vertrek. In Frankrijk was het 41%, in Duitsland 34%. Dat zijn cijfers die hoger zijn dan ooit in de recente geschiedenis.

We moeten streven naar een toekomst waarin we weer controle hebben over onze eigen wetten, over onze eigen grenzen en waarin we geen cent meer aan Brussel betalen.

Het is slechts een kwestie van tijd voordat de eurocrisis weer oplaait. De situatie in Griekenland is onhoudbaar.

We krijgen in oktober een belangrijk referendum in Italië. Dat kan leiden tot een regeringscrisis. De Oostenrijkers staan op het punt om een extreem-rechtse president te kiezen. Volgend jaar zijn er verkiezingen in Duitsland en Frankrijk. Marine Le Pen is een halve neo-nazi, maar ze maakt een uitstekende kans om president te worden. Wie weet wat er daarna gaat gebeuren. En Frau Merkel krijgt het ook moeilijk. De situatie met Turkije is op dit moment al om te snijden. Als er een nieuwe stroom immigranten komt, kan Merkel wel blijven roepen 'Wir schaffen dass', maar de bevolking heeft hele andere ideeën.'

HET KLINKT ALSOF ALLE EU-PROBLEMEN HET GEVOLG ZIJN VAN EEN FALENDE IMMIGRATIEPOLITIEK.

'Immigratie en vluchtelingen in het algemeen zijn onderwerpen die te lang genegeerd zijn door politici. Maar daar houden de problemen in de EU niet op. Het is slechts een kwestie van tijd voordat de eurocrisis weer oplaait. De situatie in Griekenland is onhoudbaar. Op een gegeven moment moet het land de euro verlaten. Regeringsleiders denken dat het mogelijk is op het geschikte moment daarvoor te wachten. Maar er is geen geschikt moment.

Het zal tot een nieuwe economische crisis leiden. Kwetsbare landen als Portugal en Spanje zullen als dominostenen omvallen. Het is afwachten waar het stopt. In Italië? In Frankrijk? En het is heus niet zo dat alleen Zuid-Europese landen problemen hebben. In Finland is de situatie ook kritiek.

Nee, de situatie in Europa is zorgelijk. Het is voor een belangrijk deel het gevolg van een over-ambitieuze EU-politiek. De komende jaren voorzie ik crisis op crisis. Wij zullen het hier in het Verenigd Koninkrijk niet gemakkelijk hebben, maar we zullen dankbaar zijn voor de grotere afstand met de rest van Europa waar we voor hebben gekozen.' «

- Deelname interne markt niet cruciaal
- Lagere pond helpt bij transformatie Verenigd Koninkrijk
- Desastreuze campagne Blijven-kamp